

Disputatio Septima de Trinitate.

de processione Sp. S. à Filio ventilata est, & epistolam de processione Sp. S. ad maiorem hujus articulis fitimatem reliquit, videamus, quā clare in tota illa epistola Scott sententiam cōceptis verbis docuerit; & quamvis eam epistolam per singulā cap. P. Gavat, toto opūc. ad hanc veritatem demonstrandam adeo exacte, ut nihil ulterius desiderandum Scot. reliquerit, atamen breviter his aliqua decerpserat ad excludendas quorundam Recentiorū responsiones; jactantem. Anf. pro opposita fētēti, Itaq; Anf. c. 2. illius epistole in fine ita scribitur erā nota Doct. in fine quest. & cum eo Bas. *Filius autē, ut interīm alican̄ can̄ dicam, quoniam nondum confitas, quod Sp. S. de illo sit, & procedat, idē non est Sp. S. eff. Filius, quia Filius nascendo habet esse de Patre Spiritus Sanctus vērō non nascendo, sed procedendo, quibus verbis praecepimus diversitatis, & distinctionis causam inter Filium, & Sp. S. significati esse attendandas p̄nēs diversum modum procedendi; in quantum Filius procedit a Patre, nascendo per generationem, Sp. S. autē nō nascendo, sed impliciter procedit per spirationem; subdit autē, ut interīm alican̄ can̄ dicam &c. quoniam etiā ex processione Spiritus sancti à Filio optimè probatur; ipsos etiā diffinēt, attamen quia talis processio ad huc contrā Gracis offensia non erat, adhuc tamē ad hoc puncto abstrahendo, inquit, hanc solam esse sufficientem distinctionem causam int̄, illos, quid diversa fibi vindicent originem, nativitatem scilicet unus, & alter processione; Et quod hēc sola sufficeret apud Anfeli, rursus clāritatis ostendente, in eis capitibus semper loquā ex propria sententia, & non ex concessione tantum à Gracis, Neque oppositione deducitur ex illa limitatione ut interīm alican̄ can̄ dicam, nam diaboli de causis iuxta Anf. doctrinam Filii non est Sp. S. una sumire ex diverso modo procedendi, quia Filius est à Patre nascendo, Spir. S. procedendo; altera vero sumitur ex processione unius ab alio, quia scilicet Spiritus est à Filio, & quoniam in eo capite secundo Spiritum Sanctum à Filio procedere, nondū probaverat, primā causam solum affectabre abstrahendo pro tunc a secundajllam autem primā in eodem cap. 2. ait, *solan̄ eff. causam pluralitatis in Deo*, non quia alterā quoque non agnoscit, sed quia illa ex formalibus constitutivis exorta est per se primo, & a priori, qui posita, & alia quācumque causa per impossibile sublata; intelligentur manete distincte personæ, ut patet ex iis verbis cap. 4. supra relatis nam etiā per aliud non eff. Filius, & Spir. S. per hoc solum eff. dñs diversi; alterā vero causa ex processione de cūmpta eff. sit optima, & sufficientissima, tamen non est præcisa, & per se prima causa, fed secundaria, & adventitia, ac veluti posteriori; Hinc postea subdit cap. 3. *cum autem apparet Spir. S. eff. de Filio, tunc quoque palam erit &c.* non quid hanc velit innuere, eff. causam præcise distinctionis inter illos, sed quia haec quoque alia ex processione exorta agnoscit debet in divinis, quam Graci non agnoscabant, unde particula quoque, clare significat ab Anf. utramque causam predicant distinctiones inter Patrem, & Filium agnoscit, unam primariam, & a priori, & ex sufficientem, iterum vero secundariam, ac veluti a posteriori; unde quando postea sequentibus capitibus probaverat processioneum, & Filiu, & coniunctu c. 17. in principio patet ergo, scilicet supra processione hoc, quia Filius exigit nascendo, & Spir. S. procedendo, haec quoque causa, quia scilicet Spir. S. eff. de Filio, eos de invicem non posse dici, ex quibus verbis evidētiō claret, Anf. utramque causam distinctionis agnoscit, interīm alican̄ can̄ dicam &c. deinde claruit in cap. 3. p̄t meum Cm apparet, quia Sp. S. eff. de Filio tunc quoque palam erit, quia proprius hoc nequit esse Filius Sp. S. & Sp. S. Filius, cū sicut ipse scribit Anf., solam causam diversitatis inter Filium, & Sp. S. sicut quia ille nascendo, hic procedendo oritur, non asservat, tanquam à dictum, fed sumit, & ponit, tanquam concessit à Gracis, quam solutionem etiam libenter arripiuit Fitch, c. 9. in fine, ubi ait, hoc dicit in usus ab Anf. ex concessione Gracorum, & fiduciaria reprobatione datum; nam postea S. Anf., omnino distinctione Spiritus sancti removet à Filio, & quod rursum repetit S. Thom. p. 1. qual. 36. art. 2. ad 7. accipit igitur Anf. sicut de Filio, vel ipsum eff. de ipso Spiritu, ut proper hoc secundum veritatem Anf. tenet distinctionem per oppositionem, non quid neget, distinctionem per processioneum Sp. S. à Filio, ut hanc processione in illa diversitate necessariō inclam eff. ostendat. Hęc responsio non est melior precedentis; fateor, Anf. non negare, Sp. S. à Filio distinguui per processioneum, imo id ex professo docere contra Gracem, qui solum primam causam distinctionis inter eos ex formalibus constitutivis exortam agnoscabant; nunquam tamen dixit Anf. processioneum unius ab aliis necessariō in ea diversitate fundari, quid Filius est à Patre nascendo & Sp. S. procedendo, & quid isti duo modi originis eff. non possint nisi per hoc, quid Sp. S. procedit à Filio; imo hoc dicere contrarium doctrinam Anf. cap. 4. in illis verbis jam relatis nam si per aliud non eff. plures, & Spiritus Sanctus per hoc non eff. diversi, quia Filius est à Patre nascendo, Spiritus Sanctus procedendo, ergo falsum est juxta doctrinam Anfeli, quid*

213 Responderet deinde secundu Fasol. cum eodem D. Thom. ibidem in prima parte responsionis, quid id, quod dicit Anf., quid Filius, & Spir. S. per hoc solum ab invicem distinguuntur quod diverso modo procedunt, est omnino verum, quia (inquo diverso modo procedere non possit, nisi Spiritus Sanctus à Filio eff.) unde remoto, quod Spiritus Sanctus non sit à Filio, omnino distinctione Spiritus sancti removet à Filio, & quod rursum repetit S. Thom. p. 1. qual. 36. art. 2. ad 7. accipit igitur Anf. sicut de Filio, vel ipsum eff. de ipso Spiritu, ut proper hoc secundum veritatem Anf. tenet distinctionem per oppositionem, non quid neget, distinctionem per processioneum Sp. S. à Filio, ut hanc processione in illa diversitate necessariō inclam eff. ostendat. Ex haec respondet deinde secundu Fasol. cum eodem D. Thom. ibidem in prima parte responsionis, quid id, quod dicit Anf., quid Filius, & Spir. S. per hoc solum ab invicem distinguuntur quod diverso modo procedunt, est omnino verum, quia (inquo diverso modo procedere non possit, nisi Spiritus Sanctus à Filio eff.) unde remoto, quod Spiritus Sanctus non sit à Filio, omnino distinctione Spiritus sancti removet à Filio, & quod rursum repetit S. Thom. p. 1. qual. 36. art. 2. ad 7. accipit igitur Anf. sicut de Filio, vel ipsum eff. de ipso Spiritu, ut proper hoc secundum veritatem Anf. tenet distinctionem per oppositionem, non quid neget, distinctionem per processioneum Sp. S. à Filio, ut hanc processione in illa diversitate necessariō inclam eff. ostendat. Hęc responsio non est melior precedentis; fateor, Anf. non negare, Sp. S. à Filio distinguui per processioneum, imo id ex professo docere contra Gracem, qui solum primam causam distinctionis inter eos ex formalibus constitutivis exortam agnoscabant; nunquam tamen dixit Anf. processioneum unius ab aliis necessariō in ea diversitate fundari, quid Filius est à Patre nascendo & Sp. S. procedendo, & quid isti duo modi originis eff. non possint nisi per hoc, quid Sp. S. procedit à Filio; imo hoc dicere contrarium doctrinam Anf. cap. 4. in illis verbis jam relatis nam si per aliud non eff. plures, & Spiritus Sanctus per hoc non eff. diversi, quia Filius est à Patre nascendo, Spiritus Sanctus procedendo, ergo falsum est juxta doctrinam Anfeli, quid

Quæst. IV. An adæquata ratio distinctionis Sp. S. &c. Art. IV.

diverso modo Filius, & Sp. S. procedere non possent, nisi Sp. S. est eff. Filio; & hoc etiam falsum est in se, absolvit loquendo; nam falsum est, Sp. S. eo quia procedit per modum amoris, pereire, quod procedat à duobus; ut jam ostensum est n. 201. neque in rebus creatis Verbum eff. principium productivum amoris, nam actus intelligendi etatis eff. Verbum creatum, & non est principium productivum amoris, sed solum conditio ad amandum prærequisita applicans voluntati objectum amoris; unde ratio deducta ex Verbo, & amore creatus nequit ostendere; quod Sp. S. procedens per modum amoris debet hac ratione à Verbo producere, sed solum ex Verbo, & amore creato concludi potest, Verbum divinum esse conditionem, sine qua non Pater producet amorem, quod non sufficit ad probandum, quod isti duo modi originis non essent, nisi per hoc, quod Sp. S. procedit à Filio.

216 Quinto ibidem Fas. ait, Anfeli, necessitatē in ea Epist. stare pro opinionis adversa, quia ex ea sumperferunt Theologici celebri illud axioma, in divinis omnia sunt unus, ubi non obviat relationis oppositio, quod probat q. 8. art. 4. dub. 2. quia in Epist. c. 2. post medium ait, *Hoc sola causa pluralitatis est in Deo, ut sit Deus de Deo, quod totum dici potest relatio, ergo ubi non est relatio inter res, quatum altera sit procedens, altera producens, quia proprius est relationum oppositio, ubi nulla alia potest eff. causa pluralitatis simpliciter, etiā simpliciter unitas, & cap. 2. paulo post principium, supradicta relationis oppositio, quia ex eo nascitur, quia Deus de eis, prohibet, Patrem, Filium, & Sp. S. de trivicem dicit, *C. propriū singulorum alias attribuit, paulo post pluralitas sequitur relationem, scilicet non disparatam, sed oppositam, quia paulo ante, & tunc paulo post dicitur, relationis oppositio, & paucis interdies divinam unitatem, & pluralitatem sic explicat. Nec unitas amittat aliquando suam consequentiam, ubi non obviat aliqua relationis oppositio, nec relatio perdatur, quod suum est, nisi ubi obstat unitas inoperabilis, quibus verbis clarissime prædictum axioma continetur.**

217 Sed plane mitum est, quomodo Fasol. & alii Adversarii tam firmiter ex prefatis locis deducat, illiusque extibus secundi & tertii capituli fundent illud axioma, quandoquidem cum ex eiusdem non volumus deducere, Anf. scilicet pro nostra opinione, dicunt, eum non oculi ibi ex propria sententia, sed dīspatutū procedere ex concessione à Gracis; quomodo quando loquitur ibi pro nobis, non loquitur ex propria sententia, & quando illud axioma ibidem docetur videtur laversus Adversarii, loquitur ex propria sententia, Verum canem est, & in eius capitibus, & in sequentibus super ex propria sententia dogmatice tuisse locutus, satis ver illud axioma, alterius in sensu ab Adversariis pretenso; non enim dicit Anfeli, ut hic patim advenit Scot. omnes, quod omnia in divinis sint unus, ubi non obviat relationis oppositio, sed relationis oppositio, etiā autem relationis oppositio etiam inter relations disparatas, minimeque oppositias, & relative, & hanc oppositionem disparatam relationem manifeste comprehendit Anf. sub nomine oppositionis relationis, etiāque sufficere cenfatur ad distinguendas personas relationibus disparatis constitutas, ut confat ex ipsius locis à Fasolita: *C. 2. art. hec itaque sola causa pluralitatis est in Deo, ut sit Pater, & Filius, & Sp. S. dicitur posse de invicem sed alii sunt ab invicem, quia predictis duobus modis (quos dixerat, esse nascendo, & procedendo) est in Deo, quotdūcū duci potest relatio, nam quantum filius exigit de Deo nascendo, & Sp. S. procedendo, ipsa diversitate invicem, & processioneum referuntur, & diversi, & ali ab invicem cum igitur hoc totum hoc sensu, ut patim advenit, hinc sequitur, propositiones illas non esse confundendas, sed manifeste committi fallaciam consequentis, dum ab oppositione, vel simplici repugnantiā relationem fit transitus ad oppositionem relativam, & oppositione autem, quia est inter Filium ratione nativitatis, & Sp. S. in ratione spirationis, quam ait Anf. sufficere, ut finis persona realiter distingueatur, non est oppositione, vel repugnantiā secundi generis, sed primi. Nec valer vulgarata illa Adversariorū instanciā, quam servide repetit Fasolius c. 2. art. hec itaque sola causa pluralitatis in Deo, quam filius, & Sp. S. procedendo, redicunt postea, id est relationis & relationis invicem, quia predictis duobus modis est in Deo, ut patim advenit, & reducuntur, sed ex cogitatione illa eff. ad eludendā argumenta adversa, & D. Anf. autoratatem, qui eam admisit, non est credendum. Non (inquit) valeat, quamvis enim, ut dicebat, accipiendo oppositionem rigorose, significet proprię repugnantiā speciem, quam ita habent ad invicem aliqua duo, ut tales non habeant eum tertio, quo sensu calor, & frigus opponi dicuntur, quia calor magis pugnat cum frigore, quam cum alterius atque latius sumpta pro repugnantiā, ut sic, inter aliqua duo, communis est ad oppositā, & disparatā, ut dixi dis. 9. Log. cit. q. 9. quo sensu opponi, vel invicem repugnare dicuntur due formae substantiales in eadem materia, pīta lapidis, & ligni, quatenus una non magis pugnat cum altera, quam cum alia qualibet substantia forma; & in hoc sensu de oppositione disparata, sumpta pro repugnantiā locutus est D. Anf. c. 2. & 3. illis praesertim verbis, supradicta verbi relationis oppositio.*

tio, que ex eo nascient, quia supradictis duobus modis Deus de Deo est, & per quos intelligit nativitatem Filii, & processionem Sp. S. quas ad opponi cuncte id esse nequeat relative aportet, ut intelligatur disparata; non itaque hac oppositio disparata actitia est, & vana, si sumatur pro repugnancia dutorum, que non magis inter se repugnant, quam cum tertio, immo necessaria est, ut altera species conditincta a repugnancia relativa rigorose sumpta, ut dictum est in Logica loc. cit. quam repugnanciam placuit Anselmi vocare oppositionem, minus prese sumpto vocabulo, & ideo ad aliquam illarum quatuor specimen reduci minime opus erat, ut ex instituto loci explicavimus, quia sub genere oppositionis propriè non continetur, sed repugnantiū, ut sic, que potest a dividuntur in opposita, & disparata, nonne hec est difficultas de nō nomine oppositionis, si oppositione vocatur, rebus, quando inter disparata reperitur, de repugnantiā.

Sexto videns Ferchius, ex quatuor primis capitibus prefatis 219 Epist. deduci non posse, Anselm. stare pro opinione S. Th. sed potius Socr. tamquam solum in capite quinto reponens, sūscipit illud q. 6. c. 10. textualiter expoundit, & inter alia expendit argumentum quoddam, quod in Conc. Barenii urgebat Anselm, contraria quandam Episc. negantem. Sp. S. à Patre procedere, argumentum Anselm. quo hanc veritatem illi Episc. suadebat, legitur paulo post initium illius capituli sub his verbis. Nam si non est ipsius de Patre, quod est, (nempe Sp. Sanct.) cum sit unus, idemque Pater, inveniri nequit, unde sit aliis à Patre. Ferch. ca. 10. 10. proprie finem, sic argumentum Anselm. conficit. Pater, & Sp. Sanct. sunt unusidem; Deus, si per Adversarium Spir. hoc ipsum, quod est non est de Patre produxit, ergo Spir. non est aliis personaliter à Patre, ex quo argumento cognoscitur, quod si Sp. S. non procedit ab illa, non est persona diversa ab ipso Patre, ex quo infert n. 103, quod cum causa distinctionis Spir. Sancti à Patre sit Anselm. ibi, quia Pater est Deus, de quo est Spiritus, & Spiritus est Deus, qui est de Patre, causa distinctionis personarum in divinis est juxta eum doctrinam, quia una est origines, alia originata. Deinde circa finem illius quinti capituli idem argumentum propositum est Anselm. ad probandum Sp. S. esse de Patre hunc modo, effe autem nequit, nihil aut ex aliquo, sicut filius, aut ex nullo, sicut Pater, quod si ex nullo, quemadmodum Pater existit, aut si ex unius quipque per se, ut neuter altero quicquam habeat, sed sicut duo illi Pater, & Spir. Sancti, aut quoniam unus Deus est, si uterque de nullo est, penitus nihil inveniri val et de fide Christiana, unde sit ab invicem aliis, sed unus, idemque Pater, & Spiritus Sancti, & una persona, que vera fides abhorret, at Ferchius n. 103, quod intendit Anselm, hic probare, quod Sp. S. non est de Patre, non erit persona distincta à Patre, & deducit consequiam hoc pacto; si Spiritus Sanctus est, sed unus, atque idem est Pater, & Spiritus sanctus, acque sunt una persona, que vera fides abhorret; sed in hac prima parte argumentum est apertissima (inquit) S. Anselm. intentio, quod si Pater constitutus fu Paternitate in se, non ab aliis, & Spiritus sua spiratio constitutus à se, non ab aliis, scilicet constitutus per relations disparatas, tunc stante unitate essentiae, in fide Christiana inveniri non potest, quia Pater, & Spiritus sunt diversi personae, sed sunt una persona, ergo non est secundum mentem Anselm, quod Pater, & Sp. S. per relations disparatas paternitas, & processionis personaliter possit constitutus, nam positus formibus constitutus secundum Adversarios, sive duo constitutiva sint à se, sive ab aliis, ponetur distinctione personalum, id, quod Anselmus apte negat, immo requirit relationem originantis, & originati.

At neque ex capite quinto illius Epist. aliquid colligi potest, pro opinione adversa; bievo argumentum illud, quod fit Anselmi contra illum Epicopum negantem processionem Sp. Sancti à Patre, refert Baloi. l. d. 11. q. 1. art. 3. & recipit ergo, in fine. Spir. Sanct. non potest intelligi esse aliis à Patre, si ab eo non est, ex hoc inferit Balolius, quam illatione intendit quodque Ferchius; ergo similiter non potest intelligi aliis à Filio, si ab illo non haberet esse, respondet Baloi, quod quando dicit Anselm. personas distinguunt per hoc, quod Deus est de Deo, vetum dicit, sed non intelligit, quod quacunque persona producta, quae distinguitur ab aliis, sit ab illa; adhuc tamen distinguuntur, consequitur per relationem disparatarum processionalium, ut inferit Ferchius; quia processio, sic, dicit esse ab aliis, & esse spiratum, sic, dicit ab aliis esse spiratum, atquidē supponere Sp. S. sua spiratio confitui à se, non ab aliis, petet ēt, ac supponere, id est a tempore produci, quod manifeste implicat; consequens igitur Anselmi in eo sita est, quod Sp. S. si a nullo est, sicut Pater, & nūl aliud in eo remaneat, quā essentia divina, cuius unitate stante jam nihil aliud in Spiritu sancto invenitur, in quo distinguatur à Patre, quod non sequitur, si supponetur saltem esse à Filio, quia ab eo relationem haberet spiratio passiva, quare cum Epicopus ille, contra quem Anselmus argueret, negaret utrumque, ineluctabiliter contra eum urgebat argumentum; ut igitur argumentum Anselmi consequentia, non posset assignari alla persona, à qua Sp. S. est, & sic nec habebat aliam relationem originis oppositam, nec aliam disparata,

Quæst. IV. An adæquata ratio distinctionis Sp. S. &c. Art. VI.

503

non distinguatur ab eo, sed sunt una, & eadem persona; at non sic arguit, sed inquit, quotam unus Deus est Pater, & Sp. S. si neque de nullo est, nihil inventari valet, per quod Sp. S. distinguatur à Patre.

222 At rursus inflat Ferchius c. 10. n. 109, hanc evasionem nostrā precludit, que coincidit cum quadam alia response, quā Anselm adducit in fine capituli quinti, refutat tota c. 6. respōsio et hoc quod aliquis respondere potuisse suo arguente. Sp. Sanct. quamvis sit à Patre, per processione, nihilominus alius est ab illo. Hanc responsem (inquit) refutat toto capite, sequitū concludat, quod Spir. distinguitur personaliter à Patre per hoc solū, quod Spir. est de Patre; atque ita liquet, quod secundum D. Anselm. Spir. non est persona diversa à Patre per affirmationem, & negationem inventas, neque per relations disparatas Paternitatis, & processionalium, sed per hoc, quod Spir. procedit à Patre, & eff de Patre; eff alia quedam ratio inter Filium, & Spir. Sanct. quoniam secundum Graecos distinguuntur personaliter per diversos modos productionum, scilicet per generationem, & processionalium; ceterum S. Anselm. cap. 17. utrūque causam distinctionis Filii à Sp. S. memorat, sed ut toto capite secundum prædictum quā Sp. S. est de Filio. Verutamen impugnat S. Anselm. in sexto capite validē eam responsum excludit, quoniam contraria illum Epicopum arguebat, qui nondū a Patre, sed etiam à Filio Sp. S. cum aliis Graeci procedurebant, quod supposito optimè tener argumentū, quia si Spir. S. non est à Patre, supposito etiam, quod non fit Filio, nihil affligari potest in eo prater essentialiter, per quod à Parte distinguatur, nam processionalium, per quam in responsum dicebatur, à Patre distinguuntur, nullam habet, cum nullo procedat ex hypothesis; atque idē dicit Anselm. in eo c. 5. quare si quis eum negat, eff à Filio, negare nequit, etiam à Patre esse, quia nimis alioquin nihil habet, per quod ab eo distinguatur; quia ne relationem originis habet oppositam, cum ponatur non eff à Patre, neque à dispartata, cum supponatur neque eff à Filio; non autem dicimus, quod si per impossibile eff a solo Filio, & non à Patre, adhuc distinguatur à Patre per relationem disparata processionalium, quod Epicopus ille responderet non potest, quia supponebat nec etiam à Filio procedere cum communī Graecorum. Quoniam autem verum sit apud Anselm. Sp. non est persona diversa à Patre per affirmationem, & negationem, neque quoniam tamē verū est, quod nullo modo eas personas agnoscat etiam per relations disparatas paternitatis, & processionalium aliquo aperte fibi contradiceret, quandoquidem c. 2. aperte dixit personas divinas per paternitatem filiationem, & passiva spiratio realiter per personaliter distinguuntur, paternitas autem et filiationem cum spiratio activa, cui opponitur in quod tecidit, quod alii dicunt, id est Paternitatem, opponi Spiritui sancto, quia eff radix virtutis spiratio activa, quae opponitur Spiritu sancto, quod par ratione aiunt de filiatione affirmandum. Hec tamē solutio passim reficitur, quia etiam efficiencia divina in Patre est radix virtutis paternitatis opositus Filio, & tamē non ob id essentialiter dictrum Filio opponi, & pariter efficiencia realiter cum spiratio activa, non minus quam paternitas, & tamē non distinguishing realiter à Sp. S. nec à spiratio passiva. Tum quia Pater in divinis constituit in eis persone per paternitatem omnino abstrahentes ab activa spiratio; ergo per eam ab spiratio activa omnino distinguuntur, distinguuntur personaliter a quoconque, qui non est Pater.

Respondet secundum Vatquez, disput. 148. cap. 8. Filiationem, aut Paternitatem esse coniunctam personae producent, non utriusque; sed ut quid proprium illius, seu ut alii dicunt, tanquam proprium eius constitutivum, in quo differt ab essentia, quae licet sit coniuncta personae producent, vel eius constitutiva, non tamē quid proprium, sed ut communem etiam ipsi personae producent, et essentia non debet distinguuntur a persona producenda, secus Filiationem, & Paternitatem à Spiritu sancto. Ceterum hec responsos aut manifeste principium perit, aut totum concedit quod praetendimus; argumentum namque contendit, posse in divinis esse distinctionem, ubi non est relativa oppositio, hoc est, sine tali oppositione aliquam formalitatem posse ita esse proprium unius personae, ut non sit in alia, cui tamē relativa non opponitur, & ita se habere dictrinam Paternitatem, & Filiationem respectu Spiritus Sancti, & spiratio passiva; illa namque est in solo Patre, ut proprium eius constitutivum, & hoc in solo Filio, & nulla eadem est in Sp. S. cui tamē nulla earum relativa opponitur; vel est contra contendit, quod sic essentia quia non opponitur aliqui personae, ut productione activa, non est constitutivum proprium aliquius personae, sed commune, ita dici debet de Paternitate, & Filiatione respectu Sp. S. quod possit in eo repertum, quia cum eo oppositionem non habent; Quod si dicas Filiationem esse constitutivam Filii, ut quid proprium eius, & sic Paternitatem Patris, & id est non posse in Sp. S. jam petis principium, probando, non esse in Sp. S. quia solū est in Filio; sed de hoc est tota difficultas, quoniam enim est solū in Filio, si nullam habet oppositionem cum Sp. S. & quia talem oppositionem non habent cum alia persona posse, eff in illa, ut patet de essentia.

Resps. tertio Granatus apud Atriagam disp. n. 33. Paternitatem, & Filiationem petere spiratio activam, ut predicationum sibi omni intrinsecum, quare filio illud includens distinguuntur a spiratio passiva. Neq; hec solū satisfact, nam vel nomine predicati intrinsecum intelligit, quod Paternitas, & Filio illud includens spiratio activam in suo conceptu

113 quod-

ritum Sancti unicam tantum afferit, ex eo enim præcisè sequitur, Filiū non est de Sp. S. quia Sp. S. est de Filio, & quemam intentum D. Anselmerat ostenderet Sp. S. esse de Filio, propter ea in explicacionis huius secunda cause insitum, de prima amplius verba non faciens, quam tamē, cum semel ab initio capituli approbat, confundens non est in progressu insciare; Ferchius autem duas illas propositiones non sufficienter distinxerit, & hec fuit causa erroris.

QUÆSTIO QUARTA.

Discutitur axioma, omnia sunt unum in divinis, ubi non obviat relationis oppositio.

224

Eptimō tandem, quia pafm. Adversarii dicunt, quod licet spectari quibusdam rationibus metaphysicē quibus sequuntur sententiam Seor, aliquam probabilitatem habere videatur, spectata ramen ratione Theolog. magis prepondet sententia D. Thomas ob celebrissimum illud, & commune Theolog. axioma in divinis omnia sunt unum, ubi non obviat relationis oppositio, jam probate contendo, propositionem hanc, si in eo rigore intelligatur intelligi debet de oppositione relativā. Adversari volunt; noui eis universitatem veram, quia de facto datum distinctione realis in divinis sine oppositione relativa; paternitas siquidem, & filiatione factio facio distinguuntur a Spirito sancto, & a spiratio passiva. & tamen illi relativa non opponuntur, huic enim relativa oppositum solū activa spiratio, & in concreto spirator; suppono hic autem paternitatem, & filiationem non esse spiratio activam, quia haec communis est Patris, & Filii, ille autem sunt proprietates omnino incommunibiles, ergo vel formaliter ex natura rei, vel factio virtutaliter ab eo distinguuntur, ut fert communis opinio. Hoc argumentū fuit semper validē moleſtū Adversarii, quod facile deprehendi potest ex variis responitionibus illi adhibitis, quas, & ipsi contraria refellunt, ut frivolas ac inutiles. Resps. primo aliqui paternitatem distinguunt a passiva spiratio, quatenus identificatur cum spiratio activa, cui opponitur in quod tecidit, quod alii dicunt, id est Paternitatem, opponi Spiritui sancto, quia eff radix virtutis spiratio activa, quae opponitur Spiritu sancto, quod par ratione aiunt de filiatione affirmandum. Hec tamē solutio passim reficitur, quia etiam efficiencia divina in Patre est radix virtutis paternitatis opositus Filio, & tamē non ob id essentialiter dictrum Filio opponi, & pariter efficiencia realiter cum spiratio activa, non minus quam paternitas, & tamē non distinguishing realiter a spiratio passiva, quatenus identificatur cum spiratio activa, cui opponitur in quod tecidit, quod alii dicunt, id est Paternitatem, opponi Spiritui sancto, quia eff radix virtutis spiratio activa, quae opponitur Spiritu sancto, quod par ratione aiunt de filiatione affirmandum. Cū deinde subdividam ista rationem inter Filium, & Spiritu sancto, quoniam secundum Graecos distinguuntur personaliter per diversos modos productionum, & processionalium, quod facili per generationem, & processionalium, & filiationem, & spiratio activa, ut per eam ab spiratio activa omnino distinguuntur, distinguuntur personaliter a quoconque, qui non est Pater.

Demum inquit Ferchius Anselm. cap. 17. utramque causam distinctionis Filii a Sp. S. memorat, feliciter diversum modum producendi, & ipsam processionalium Sp. S. Filio, & secundum prædictum, quoniam Sp. S. est de Filio, hoc quoque est, quod non est de Patre, sed uterque per se extat, ut nihil ab altero, aut sunt duo Dii, Pater, & Spir. Sanctus, quod est absurdum; aut si non sunt duo Dii, nihil inventari potest in fide Christiana, unde Pater, & Spiritus Sanctus sunt diversi personaliter, & Spiritus est de Patre, non erit persona distincta à Patre, & deducit consequiam hoc pacto; si Spiritus Sanctus est, sed unus, atque idem est Pater, & Spiritus sanctus, acque sunt una persona, que in Spiritu sancto, non est nisi essentia divina, & passiva spiratio, per quam in esse personaliter constitutur, & a ceteris personis realiter distinguuntur; facta ergo suppositione, quod nullo sit, statim passiva spiratio relations relative ab ipso tollitur, soleque divina essentia remaneat, ac properiter nihil amplius in eo intelligi potest, per quod à Patre distinguatur; Quod si a nullo non supponatur esse, sed ab alio, non tamē à Patre, sed ab alio, adhuc intelligi posset a P. t. re distinguere per eis spiratio, quod ex suppositione habetur à Filio, & atque ita forent distincti per relations disparatas. Deceptione Ferchii, si fallitur in eo confitit, quod accipit esse de nullo, pro eis positiva spiratio, & in fine inesse personaliter constitutur, & a ceteris personis realiter distinguuntur; facta ergo suppositione, quod nullo sit, statim passiva spiratio relations relative ab ipso tollitur, soleque divina essentia remaneat, ac properiter nihil amplius in eo intelligi potest, per quod à Patre distinguatur; Quod si a nullo non supponatur esse, sed ab alio, adhuc intelligi posset a P. t. re distinguere per eis spiratio, quod ex suppositione habetur à Filio, & atque ita forent distincti per relations disparatas. Deceptione Ferchii, si fallitur in eo confitit, quod accipit esse de nullo, pro eis positiva spiratio, & in fine inesse personaliter constitutur, & a ceteris personis realiter distinguuntur; facta ergo suppositione, quod nullo sit, statim passiva spiratio relations relative ab ipso tollitur, soleque divina essentia remaneat, ac properiter nihil amplius in eo intelligi potest, per quod à Patre distinguatur; Quod si a nullo non supponatur esse, sed ab alio, adhuc intelligi posset a P. t. re distinguere per eis spiratio, quod ex suppositione habetur à Filio, & atque ita forent distincti per relations disparatas. Deceptione Ferchii, si fallitur in eo confitit, quod accipit esse de nullo, pro eis positiva spiratio, & in fine inesse personaliter constitutur, & a ceteris personis realiter distinguuntur; facta ergo suppositione, quod nullo sit, statim passiva spiratio relations relative ab ipso tollitur, soleque divina essentia remaneat, ac properiter nihil amplius in eo intelligi potest, per quod à Patre distinguatur; Quod si a nullo non supponatur esse, sed ab alio, adhuc intelligi posset a P. t. re distinguere per eis spiratio, quod ex suppositione habetur à Filio, & atque ita forent distincti per relations disparatas. Deceptione Ferchii, si fallitur in eo confitit, quod accipit esse de nullo, pro eis positiva spiratio, & in fine inesse personaliter constitutur, & a ceteris personis realiter distinguuntur; facta ergo suppositione, quod nullo sit, statim passiva spiratio relations relative ab ipso tollitur, soleque divina essentia remaneat, ac properiter nihil amplius in eo intelligi potest, per quod à Patre distinguatur; Quod si a nullo non supponatur esse, sed ab alio, adhuc intelligi posset a P. t. re distinguere per eis spiratio, quod ex suppositione habetur à Filio, & atque ita forent distincti per relations disparatas. Deceptione Ferchii, si fallitur in eo confitit, quod accipit esse de nullo, pro eis positiva spiratio, & in fine inesse personaliter constitutur, & a ceteris personis realiter distinguuntur; facta ergo suppositione, quod nullo sit, statim passiva spiratio relations relative ab ipso tollitur, soleque divina essentia remaneat, ac properiter nihil amplius in eo intelligi potest, per quod à Patre distinguatur; Quod si a nullo non supponatur esse, sed ab alio, adhuc intelligi posset a P. t. re distinguere per eis spiratio, quod ex suppositione habetur à Filio, & atque ita forent distincti per relations disparatas. Deceptione Ferchii, si fallitur in eo confitit, quod accipit esse de nullo, pro eis positiva spiratio, & in fine inesse personaliter constitutur, & a ceteris personis realiter distinguuntur; facta ergo suppositione, quod nullo sit, statim passiva spiratio relations relative ab ipso tollitur, soleque divina essentia remaneat, ac properiter nihil amplius in eo intelligi potest, per quod à Patre distinguatur; Quod si a nullo non supponatur esse, sed ab alio, adhuc intelligi posset a P. t. re distinguere per eis spiratio, quod ex suppositione habetur à Filio, & atque ita forent distincti per relations disparatas. Deceptione Ferchii, si fallitur in eo confitit, quod accipit esse de nullo, pro eis positiva spiratio, & in fine inesse personaliter constitutur, & a ceteris personis realiter distinguuntur; facta ergo suppositione, quod nullo sit, statim passiva spiratio relations relative ab ipso tollitur, soleque divina essentia remaneat, ac properiter nihil amplius in eo intelligi potest, per quod à Patre distinguatur; Quod si a nullo non supponatur esse, sed ab alio, adhuc intelligi posset a P. t. re distinguere per eis spiratio, quod ex suppositione habetur à Filio, & atque ita forent distincti per relations disparatas. Deceptione Ferchii, si fallitur in eo confitit, quod accipit esse de nullo, pro eis positiva spiratio, & in fine inesse personaliter constitutur, & a ceteris personis realiter distinguuntur; facta ergo suppositione, quod nullo sit, statim passiva spiratio relations relative ab ipso tollitur, soleque divina essentia remaneat, ac properiter nihil amplius in eo intelligi potest, per quod à Patre distinguatur; Quod si a nullo non supponatur esse, sed ab alio, adhuc intelligi posset a P. t. re distinguere per eis spiratio, quod ex suppositione habetur à Filio, & atque ita forent distincti per relations disparatas. Deceptione Ferchii, si fallitur in eo confitit, quod accipit esse de nullo, pro eis positiva spiratio, & in fine inesse personaliter constitutur, & a ceteris personis realiter distinguuntur; facta ergo suppositione, quod nullo sit, statim passiva spiratio relations relative ab ipso tollitur, soleque divina essentia remaneat, ac properiter nihil amplius in eo intelligi potest, per quod à Patre distinguatur; Quod si a nullo non supponatur esse, sed ab alio, adhuc intelligi posset a P. t. re distinguere per eis spiratio, quod ex suppositione habetur à Filio, & atque ita forent distincti per relations disparatas. Deceptione Ferchii, si fallitur in eo confitit, quod accipit esse de nullo, pro eis positiva spiratio, & in fine inesse personaliter constitutur, & a ceteris personis realiter distinguuntur; facta ergo suppositione, quod nullo sit, statim passiva spiratio relations relative ab ipso tollitur, soleque divina essentia remaneat, ac properiter nihil amplius in eo intelligi potest, per quod à Patre distinguatur; Quod si a nullo non supponatur esse, sed ab alio, adhuc intelligi posset a P. t. re distinguere per eis spiratio, quod ex suppositione habetur à Filio, & atque ita forent distincti per relations disparatas. Deceptione Ferchii, si fallitur in eo confitit, quod accipit esse de nullo, pro eis positiva spiratio, & in fine inesse personaliter constitutur, & a ceteris personis realiter distinguuntur; facta ergo suppositione, quod nullo sit, statim passiva spiratio relations relative ab ipso tollitur, soleque divina essentia remaneat, ac properiter nihil amplius in eo intelligi potest, per quod à Patre distinguatur; Quod si a nullo non supponatur esse, sed ab alio, adhuc intelligi posset a P. t. re distinguere per eis spiratio, quod ex suppositione habetur à Filio, & atque ita forent distincti per relations disparatas. Deceptione Ferchii, si fallitur in eo confitit, quod accipit esse de nullo, pro eis positiva spiratio, & in fine inesse personaliter constitutur, & a ceteris personis realiter distinguuntur; facta ergo suppositione, quod nullo sit, statim passiva spiratio relations relative ab ipso tollitur, soleque divina essentia remaneat, ac properiter nihil amplius in eo intelligi potest, per quod à Patre distinguatur; Quod si a nullo non supponatur esse, sed ab alio, adhuc intelligi posset a P. t. re distinguere per eis spiratio, quod ex suppositione habetur à Filio, & atque ita forent distincti per relations disparatas. Deceptione Ferchii, si fallitur in eo confitit, quod accipit esse de nullo, pro eis positiva spiratio, & in fine inesse personaliter constitutur, & a ceteris personis realiter distinguuntur; facta ergo suppositione, quod nullo sit, statim passiva spiratio relations relative ab ipso tollitur, soleque divina essentia remaneat, ac properiter nihil amplius in eo intelligi potest, per quod à Patre distinguatur; Quod si a nullo non supponatur esse, sed ab alio, adhuc intelligi posset a P. t. re distinguere per eis spiratio, quod ex suppositione habetur à Filio, & atque ita forent distincti per relations disparatas. Deceptione Ferchii, si fallitur in eo confitit, quod accipit esse de nullo, pro eis positiva spiratio, & in fine inesse personaliter constitutur, & a ceteris personis realiter distinguuntur; facta ergo suppositione, quod nullo sit, statim passiva spiratio relations relative ab ipso tollitur, soleque divina essentia remaneat, ac properiter nihil amplius in eo intelligi potest, per quod à Patre distinguatur; Quod si a nullo non supponatur esse, sed ab alio, adhuc intelligi posset a P. t. re distinguere per eis spiratio, quod ex suppositione habetur à Filio, & atque ita forent distincti per relations disparatas. Deceptione Ferchii, si fallitur in eo confitit, quod accipit esse de nullo, pro eis positiva spiratio, & in fine inesse personaliter constitutur, & a ceteris personis realiter distinguuntur; facta ergo suppositione, quod nullo sit, statim passiva spiratio relations relative ab ipso tollitur, soleque divina essentia remaneat, ac properiter nihil amplius in eo intelligi potest, per quod à Patre distinguatur; Quod si a nullo non supponatur esse, sed ab alio, adhuc intelligi posset a P. t. re distinguere per eis spiratio, quod ex suppositione habetur à Filio, & atque ita forent distincti per relations disparatas. Deceptione Ferchii, si fallitur in eo confitit, quod accipit esse de nullo, pro eis positiva spiratio, & in fine inesse personaliter constitutur, & a ceteris personis realiter distinguuntur; facta ergo suppositione, quod nullo sit, statim passiva spiratio relations relative ab ipso tollitur, soleque divina essentia remaneat, ac properiter nihil amplius in eo intelligi potest, per quod à Patre distinguatur; Quod si a nullo non supponatur esse, sed ab alio, adhuc intelligi posset a P. t. re distinguere per eis spiratio, quod ex suppositione habetur à Filio, & atque ita forent distincti per relations disparatas. Deceptione Ferchii, si fallitur in eo confitit, quod accipit esse de nullo, pro eis positiva spiratio, & in fine inesse personaliter constitutur, & a ceteris personis realiter distinguuntur; facta ergo suppositione, quod nullo sit, statim passiva spiratio relations relative ab ipso tollitur, soleque divina essentia remaneat, ac properiter nihil amplius in eo intelligi potest, per quod à Patre distinguatur; Quod si a nullo non supponatur esse, sed ab alio, adhuc intelligi posset a P. t. re distinguere per eis spiratio, quod ex suppositione habetur à Filio, & atque ita forent distincti per relations disparatas. Deceptione Ferchii, si fallitur in eo confitit, quod accipit esse de nullo, pro eis positiva spiratio, & in fine inesse personaliter constitutur, & a ceteris personis realiter distinguuntur; facta ergo suppositione, quod nullo sit, statim passiva spiratio relations relative ab ipso tollitur, soleque divina essentia remaneat, ac properiter nihil amplius in eo intelligi potest, per quod à Patre distinguatur; Quod si a nullo non supponatur esse, sed ab alio, adhuc intelligi posset a P. t. re distinguere per eis spiratio, quod ex suppositione habetur à Filio, & atque ita forent distincti per relations disparatas. Deceptione Ferchii, si fallitur in eo confitit, quod accipit esse de nullo, pro eis positiva spiratio, & in fine inesse personaliter constitutur, & a ceteris personis realiter distinguuntur; facta ergo suppositione, quod nullo sit, statim passiva spiratio relations relative ab ipso tollitur, soleque divina essentia remaneat, ac properiter nihil amplius in eo intelligi potest, per quod à Patre distinguatur; Quod si a nullo non supponatur esse, sed ab alio, adhuc intelligi posset a P. t. re distinguere per eis spiratio, quod ex suppositione habetur à Filio, & atque ita forent distincti per relations disparatas. Deceptione Ferchii, si fallitur in eo confitit, quod accipit esse de nullo, pro eis positiva spiratio, & in fine inesse personaliter constitutur, & a ceteris personis realiter distinguuntur; facta ergo suppositione, quod nullo sit, statim passiva spiratio relations relative ab ipso tollitur, soleque divina essentia remaneat, ac properiter nihil amplius in eo intelligi potest, per quod à Patre distinguatur; Quod si a nullo non supponatur esse, sed ab alio, adhuc intelligi posset a P. t. re distinguere per eis spiratio, quod ex suppositione habetur à Filio, & atque ita forent distincti per relations disparatas. Deceptione Ferchii, si fallitur in eo confitit, quod accipit esse de nullo, pro eis positiva spiratio, & in fine inesse personaliter constitutur, & a ceteris personis realiter distinguuntur; facta ergo suppositione, quod nullo sit, statim passiva spiratio relations relative ab ipso tollitur, soleque divina essentia remaneat, ac properiter nihil amplius in eo intelligi potest, per quod à Patre distinguatur; Quod si a nullo non supponatur esse, sed ab alio, adhuc intelligi posset a P. t. re distinguere per eis spiratio, quod ex suppositione habetur à Filio, & atque ita forent distincti per relations disparatas. Deceptione Ferchii, si fallitur in eo confitit, quod accipit esse de nullo, pro eis positiva spiratio, & in fine inesse personaliter constitutur, & a ceteris personis realiter distinguuntur; facta ergo suppositione, quod nullo sit, statim passiva spiratio relations relative ab ipso tollitur, soleque divina essentia remaneat, ac properiter nihil amplius in eo intelligi potest, per quod à Patre distinguatur; Quod si a nullo non supponatur esse, sed ab alio, adhuc intelligi posset a P. t. re distinguere per eis spiratio, quod ex suppositione habetur à Filio, & atque ita forent distincti per relations disparatas. Deceptione Ferchii, si fallitur in eo confitit, quod accipit esse de nullo, pro eis positiva spiratio, & in fine inesse personaliter constitutur, & a ceteris personis realiter distinguuntur; facta ergo suppositione, quod nullo sit, statim passiva spiratio relations relative ab ipso tollitur, soleque divina essentia remaneat, ac properiter nihil amplius in eo intelligi potest, per quod à Patre distinguatur; Quod si a nullo non supponatur esse, sed ab alio, adhuc intelligi posset a P. t. re distinguere per eis spiratio, quod ex suppositione habetur à Filio, & atque ita forent distincti per relations disparatas. Deceptione Ferchii, si fallitur in eo confitit, quod accipit esse de nullo, pro eis positiva spiratio, & in fine inesse personaliter constitutur, & a ceteris personis realiter distinguuntur; facta ergo suppositione, quod nullo sit, statim passiva spiratio relations relative ab ipso tollitur, soleque divina essentia remaneat, ac properiter nihil amplius in eo intelligi potest, per quod à Patre distinguatur; Quod si a nullo non supponatur esse, sed ab alio, adhuc intelligi posset a P. t. re distinguere per eis spiratio, quod ex suppositione habetur à Filio, & atque ita forent distincti per relations disparatas. Deceptione Ferchii, si fallitur in eo confitit, quod accipit esse de nullo, pro eis positiva spiratio, & in fine inesse personaliter constitutur, & a ceteris personis realiter distinguuntur; facta ergo suppositione, quod nullo sit, statim passiva spiratio relations relative ab ipso tollitur, soleque divina essentia remaneat, ac properiter nihil amplius in eo intelligi potest, per quod à Patre distinguatur; Quod si a nullo non supponatur esse, sed ab alio, adhuc intelligi posset a P. t. re distinguere per eis spiratio, quod ex sup

quidam, ut Paternitas, & Filatio est; hoc est falsum, quia Paternitas est, qua Pater est Pater, non qua est spirans, & Pater, est, ut Pater referatur ad Filium, non verò ad Sp. ergo spiratio activa non includitur in ratione formalis Paternitatis, ut si neque Filiationis, ut sic, ob eadem rationem. Vel nomine in clusionis intelligi identitatem realem, & hoc nihil juvat ad tē noltram, nam etiam Paternitas hoc modo includit elementum, quod predicatur intrinsecum per realēm identitatem, & tamen non ob id comunicatur tribus, sicut efficiunt; nec essentia est in uno solo, sicut Paternitas, etiam si illi identificetur; ergo ob hanc rationem, vel non distinguuntur Paternitas à spiratione passiva, vel etiam distinguitur efficiunt; Vel tandem nomine incusio nis, ac predicationis intrinseci intelliguntur predicationem, quod non est in alio; & praeterquamquid in hoc sensu falsum est, Paternitatem, vel Filiationem includere intrinsecē spirationem activam, quia non in una eorum duxantur repertur, sed in ambo bus, perit rursus principium, quia idēo dicitur non esse in Sp. S. quia solum est in Filio, quo est tota questione, nam quaevis rationem, cur ita sit addita Paternitas, vel Filatio huic supposito, ut nequeat in Sp. S. cum tamen nullam habeant op
ita que Paternitas, quia est eius receptio; si (in quaum) hæc est ratio vera, & proprietas Filio nequeat esse in Spiritu sancto, etiam si non habeat immetitam oppositionem cum eo; sequitur ex hoc, Filiationem eis posse in Patre; probo sequelam, ubincunq; potest efficiere recepta, potest esse quoq; eius receptio, sed spiratio activa, quae est in Filio, reperitur etiam in Patre, cum eadem numero sit communis utriusque; ergo etiam in Patre poterit esse Filiatione, cum sit eius receptio; & pariter è contra Paternitas eadem ratione poterit esse in Filio, quia in Patre est receptio spirationis activae; & ubincunq; est res recepta, ponitur quoq; eius alias receptio.

Resp. sexto apud Gayatum 2.par.cap.2. Bellarminus lib. 2.de Christo cap.26. quod hoc locet Paternitas non opponatur spiratio passiva, ab illa tamen distinguitur ratione aliquis oppositionis quando enim duas relationes opponuntur, non solum ipsa distinguantur, sed etiam propter ipsas distinguitur relativa supervisa, itaque non solum distinguantur spiratio activa, & passiva, sed etiam distinguantur spirato, & spiratus; Et quia ista relativa sunt personæ sufficientes, consequenter distinguantur proprietates constitutivæ harum personarum, alioquin una esset aliquacionum situtus Paternitas est constitutiva persona sol

positionem reat utrum cum ea.
Refo. quarto alio, oppositionem esse duplarem; una est correlationis, qua inter eas veritatis relationes, quarum una ad aliud terminatur, quo patet Paternitas & Filii, spiratio activa, & passiva dicuntur inter se opponi relativae; alia est oppositio originalis, qua veritas inter eas, quantum una originatur ab aliis, licet igitur inter Paternitatem & Filiationem ex una parte, & spirationem patris ex alia non repertatur oppositio correlationis, ut tamen repertur relatio originalis, que fatis est ad realem distinctionem, atque ita semper salvatur, non dari realis distinctionis in divinis, nisi sub obviatione aliqua relationum oppositorum, si vel correlationis, sive originalis. Sed paterquamquid oppositio relativa propter significatio oppositionis in correlationis, ut constat, quando Aduerterat enim explicat, & hoc non repetitur inter Paternitatem, vel Filiationem, & passivam spirationem, probos, neque inter ipsas repertiri oppositionem originis; nam Paternitas, & Filii non sunt principium productivum spirationis passiva, sed Spiritus sancti. sed hoc est divina voluntas cum effectu in ratione objecti in infinito diligibilius; ergo inter ipsas non repertur oppositionis originis, probatur antecedens ex Dv. Anf. Epist. citat, de processu Spir. S. cap. 6. prope finem, ubi infert in quadam argumento id, tanquam absurdum dicens, erit igitur divisione essentia in Spir. S. non detractione, sed relatione, quod subtilissimum est dicere, & in Monolog. cap. 12, inquit loquens de Spir. Sancto, non ex eo procedit, in quo plures sunt Pater, & Filius, sed ex eo, in quo unum sunt, nam non ex ratione constitutionis, sed ex ipsa sua entitatis emanantur Pater, & Filius tantum pariter bonum; & idem dixerat cap. 11. Hoc etiam probat, quo diximus supra p. 110, plurimatate suppositorum non esse conditionem per se requiritam ad spirationem Spir. S. neque, ut rationem agendi, neq; ut conditionem agentis; unde concludimus Spir. Sancto, non procedere a Patre, & Filio, in quantum Pater, & Filius sunt, sed prout habent unam viam spirativam; at si Paternitas, & Filio procedere, prout principium immediata spiratio passiva, Sp. s. a Patre, & Filio procedet, inquantum Pater, & Filius sunt, & consequenter in quantum plures sunt, & alii ad invicem, quod D. Anselm. refragauerit locis citatis; si ergo non sunt principium spiratio passiva, jam inter eas nulla veritas oppositio, nec correlationis, nec originalis.

Resp. quinto alii apud Arriagam cit. n. 31. Filiationem id est
opponi Sp. Quia licet non sit spiratio activa; est tamen receptione
alitatis, atque Sp. Sponnitur spiratio activa, ergo recepcionis ejus-
dem, repugnat enim, ut spiratio receptionis aliquis rei, nisi in ipso
recipienti, hoc est, ubi datur ea res, que recepta dicitur, ac illa
in Sp. Non est spiratio activa ergo nec in eo potest esse filiationem.
Quia est eius spirationis receptionis, quam solutionem ait Arriaga,
valde a suis Autoribus commendari. Hanc solutionem impu-
gnat Arriaga loc. cit. sed valde implexo, & confuse supponens,
actionem esse constitutivę in passivo non in agente, breviter tamen,
et clarius reici potest, primo quia nomen receptionis male sonat
in divinis, cum dicat potentialitatem passivam ex parte subjecti
recipientis, quare sic ut ipsa filiatione dicitur esse in Filio per su-
mam identitatem, & abscissa illa receptione, ita patitur de spirati-
one activa debemus dicere. Deinde, quia si per hoc dicatur Fili-
ationem receptionis spiratio activa, quia sit ratio illam fundandi,
hoc etiam modo fallimur. Filiationem esse actualē receptionē
activa spiratiois, quia ratio fundandi rationem, quae dicitur
principium, quo est ipsa voluntas secunda, non autem Fili-
atio & principium, quod est spiratio, hoc est, virtus spirativa in
suscepto e convenienti, id est habente talen virtutē cui ordinis
prioritatis ad actum, & non per productionem fibi adequatam,
tive tale suppositum sit Pater, & fīlius; Tum quia si verū
est, dati poli ipsam receptionem, ubi est res recepta, ac pro-
inde quia in Sp. S. nequit esse recepta, scilicet spiratio activa,

tionem. Hanc solutionem ceteris date iorem exitimo, nā alle
omnes solutiones oppositionem formalem, & immē dictam
cum sp̄tatione passiva tribuit sp̄tationi active, & ratione
iūti, vel ob identitatem, vel ob connexionem, & necessariam
connotationem ejus dicunt Paternitatem, & Filiationem
distingui a sp̄tatione passiva, haec autem solutio tribuit hanc
formalem, & immediatam oppositionem Filiationis, & Paterni-
tati, non autem sp̄tationi active, quod haec est inaudita-
tum, quia inquit, op̄positio propriè reperitur inter principiū,
Quod, & inter terminum productum, & causa magis opponi-
tur cum effectum, quam productio ipsa; hoc plane mihi vide-
tur paradoxum, quia op̄positio, de qua hic est ferme, est op-
positione relativa, qua inter extrema resoluta, ratione unius rela-
tionsis in fundamento, & opposite correlationis in termino,
at talis oppositione immediate reperitur inter productionem acti-
vam, & passivam, & ratione ipsarum dicuntur opponi relative
producens, & productum, ut *Quod*; ergo concessio pro nunc,
Paternitatem, & filiationem inueni in principio, *Quod* produc-
tivo spiritus sancti, talis oppositione nequic ei convenire, nisi
ratione sp̄tationis active. Confirm̄ causa non opponitur effe-
ctui hac oppositione relativa, nisi quatenus causa potest effe-
ctum produceat, & hanc op̄positio quati potentialis, & in actu
primo non esse formalis, & actualis, nisi quando actuā produc-
tionē mediante ponit effectum in eis; ergo talis op̄positio
primo, & immediate versatur inter productionem activam, &
passivam, & meritò ipsa redundat in causam, & effectum, ergo
omnino irrationabiliter dicitur, oppositionem relativam pro-
prie reperiens inter principiū, *Quod*, & terminum in productum
non autem inter productionem activam, & passivam, sed inter
sp̄tationem & causam.

non autem inter productionem activam, & passivam ejusdem effectus. Ex quo patet omnino frivolum esse evasionem, quam huic innuit objectioni sub fecr. 4 in fine dicens. spirationem activam opponi, quatenus est relatio ad Sp. s. relatio autem proculdubio opponitur termino, fundatum autem huc relatio in ratione principi, que inventur in Patre, & Filio. Hac inquam, evasio omnino frivola est, nam quavis hac relatio activa spiratio sine fundetur in ratione principii, que inventur in Patre, & Filio; sine non sequitur, quod ipsa formaliter, & immediate non opponatur relativae spiratio passiva, & supposito per eam producitur ratione ipsatum dictum etiam opponi producens, & producendum; sicut a pari generatio activa, seu paternitas fundatur super potentiam activam, & secundum Patris, & generatio passiva, sive filiatio fundatur super potentiam passivam. Filius ex s. Met. & adhuc immediatus opponuntur relativae generatio activa, & passiva, quam ipsa potentia activa, & passiva, in quibus fundatur, in tantum enim illa potentia dicuntur inter se opponi, quatenus immediate, & formulariter oppropit actus illatum, nam potentia specificans ab actibus 2. de an.

Postremo, patet ex hactenus dictis, quoniam irrationabilis, & temeraria sit censura, quam Recentiores quidem nullius teret in corporatis in nocturna ferunt sententiam appellando, eam neminem improbat, sed etiam etroneum, parum in fide tutam periculosam &c. ut videtur est apud Vasquez, & Zimel, qui tam eam ab omni censura liberant, eo quoniam nullum sit contraria apertum Ecclesiæ, aut Concilii testimonium; Verum ex dictis constat, non solum non habere definitiones Conciliorum contrarias, sed potius omnino faventes, siquidem ut diximus Conc. Flor. & Tolet. ex eo relictum errorem Gregorium, non quia ex eo destruitur Trinitas personarum, ut arguit, Adversarii, sed quia destruitur unitas essentiae, & sequentes, divinas personas nedum personaliter, sed tamen in effigie fore distinctas; docent ergo si Spiritus Sanctus per impossibile in Filio non procedere, tantum abest, quod destruitur personarum distinctio, quod potius ex eo casu augeretur, nam non solum distinguuntur personaliter, ut modo sed etiam essentialeiter; ergo sententia nostra conformitor est definitionibus Conciliorum, quam opposita; quod ergo blaterante eam nebulae quidam remetariam, suspirant, potius censuram faciunt, inquit, in dicta

Sed adhuc falsum est, principium, *Quod* productivū Spiritus Sancti non includere spiratioνē actīvām, sed solam paternitatem & filiationem cum volitione; Nam principiū in *Quod* est ipsum suppositum, vel subfusis, cui ultimātē competit actio, principiū vero, *Quo ipsa virtus, seu ratio, secundum quam eidem competit actio;* ergo principiū *Quod, ut tale reduplicatiue necessariū includit, vel concepit actionem, proportionaliter tamen loquendo, ita ut si cōsideret utrum principiū actu induens, includat actualiter actionem, per quam denominatur formaliter, & actualiter agens;* il verò confidetur, veluti in actu primo, illam concēdit in aptitudine; & ea denominatur formaliter actuū; Et acdū magis à testimoniū alienum est, principiū, *Quod* productivū Sp. S. includere paternitatem, & filiationem, nam ut probatum est supra n. 201. & 227. paternitas, & filiatio non sunt principiū productivū nec *Quod*, nec *Quo* Spiritus Sancti, neque passiva spiratioνē, in meo neque concūrre necessariū, & per seūt cōditiones agentis, etenim condicō simpliciter, & ab solle reūs requisita ad spirandum est, quod virtus spirativa sit in supposito priori re ipsa distincto à Spiritu Sancto, sive illud suppositum sit unus, plura, sive sit Pater, sive Filius, sive interēt simili, & ratio hujus sepius est inculcata, quia Pater, & Filius licet sine plura supposita, tamē dicuntur unus tantum principiū Spiritus Sancti, illiciūque unica spiratioνē spirant, quod præter Aug. & Anselm. jam suprà allegatos statuit Greg. X. in generali Con. Luggduniensi, ut refutetur in cap. Fidelis. De summa Trinit. & fide catholica in 6. Decretal. *Fidelis, ac devota professione fateatur, quod Sp. S. aternaliter ex Patre, & Filiō, non tanquam ex diobus principiū, sed tanquam ex uno, non dubitamus propter hanc, sed unica spiratioνē p̄cedit, idemque postmodum cursus definitivū Concil. Florent. in literis unionis; idque ita verum est, arbitror, ut non modò sint unum in ratione principiū, quo, sed etiam in ratione principiū, *quod*, hoc enim conformatū est re citate Conciliorum definitione, nota Smifing. dicitur 4. quæst. 3. n. 57. que, & simpliciter affirmat, eos esse unum principiū, & negat eis, duo principia, ut autem huc absoļuta af meriarum, inficiam, potius temerariū sit ipsi, qui ab alijs fundamento sententia gravissimorum Auctorū ita fugi launt, Hinc Amicus locutus est, non esse damnandam nostrā sententiam, sed tantum oppositam esse probabilitatem, & confor miorē principiū fidei p̄terfertū contāt errorē Graecorum, qui juxta eam neque salvare perfornatum Trinitatem, nisi admittant processionem Sp. S. a Filio, finē quā neque impossibile hypothesis ab illo distinguendū soferet. Sed eadem de causa fallax quoque est iudicium latum ab Amico contrā nostram sententiam, quia ut etiam negavit Basilius t. d. i. quā unat. 3. *alia opinio*, Ecclesia nunquam imposuit Graeci negationem Trinitatis, neque ex hoc capite in Concilis processione, ut contra eorum errorē, sed ex aliis capitib; quia scilicet, ut nequeunt salvare unitatem essentia, vel missonem Spiritus a Filio, vel alio modo, & nunquam hoc medium adhibuit de Trinitatis negatione, quod aliqui gravissimum fuisse, si vere ea ex positione sequeretur: Hinc tandem patet, quām indignē, & irrationabiliter dixerit Ferchilus, &c. etc. nō nostra opinionis sectatores impedit pugnantes pro fide Catholica, & Catholicos exarmare debilitando suis impugnatiōnibus praeципū fundamentū, quo Graeci impetrabant, quid si Sp. S. non procederet a Filio, non distingueretur ab eo; Etenim Ecclēsia, ut dixi, nunquam processit contrā errorē Graecorum, hoc telo armata, in mō potius argumento proposito diverso, atque contrario, inferendo nimis, quid destrueretur unitas essentia, & quid argueretur diffinīcio inter personas; Non itaque Scotus exarmat Catholicos illis armis, quibus eos Ecclēsia munivit ad pugnandum cum Greg. I. in potius t. d. i. 1. q. illuc idem argumentum nobis proponit, & corroborat, quo usi sunt Patres in Concil. Flor. & Tolet. cit. & q. 2. demon strat; quemān sint argumenta, quibus fidere non possumus; non quid illud quoq; argumentum ex destructione Trinitatis deductum absoļuto non tenet contra Graecos; sed quia non tenet per locum intrinsecum, sicut tenet illud deductum ex destructione unitatis essentia.*

Eadem sententia rationibus stabilitur.

Cotus idem assertum p.d. 11. quæst. 2. validissimis rationibus quoque ex metaphysica deducit. hanc canderem sententiam stabilivit; magno nam difficultatem Adversarii faciliunt; Prima ratio fuitur ex ratione formalis constitutivis; Quocunque aliquid formaliter constituitur in esse, eodem distinguuntur à quoque, tamen enim non habent; sed filius constituitur in esse Filii per filiationem, & non per spirationem activam, ergo filius distinguitur à Spiritu Sancto per filiationem; & non per spirationem activam, nisi quasi ab extrinseco, & concomitante; & ideo si non spiraret Sp. S. adhuc ab ipso realiter distingueretur, quia manente eadem causa formaliter manet idem effectus formalis; major patet ex principiis metaphysicis quia eadem sunt principia constitutiva. & distinctivaria; quia eodem est aliquid ens, & unum unitate convenienti tali entitati. Met. quod si unum est in se distinctum est & à quoque, qui aliò distinctum; probatur minor, quia sicut Pater constituitur per paternitatem in esse personali, non autem per spirationem activam, que est sibi quasi extrinseca, & adventitiosa in esse Patris, ita eadem ratione filius constituitur in esse personali per filiationem, & non per spirationem activam; tunc etiam quia spiratio activa est communis Patri, & Filio, & ideo neque pertinere potest intrinsecè ad esse personale Patri, & Filii, cùm hoc sit incommunicabile. Plures, & varie huic argumento à contrariis dantur evasions, itaut vel ex hoc ipso educatur, quantum difficultatem eius ingrat; primum igitur breviter exterorum respondentes adducemus, ac infringimus, eo quia à nostris passim foliis refelluntur, ut poete aliquam immorti possumus circa solutiones à Fetherio allatas; quævis cum aliis consuetis coincidat; Dimittit responsonem quod undam veterum Thomistum ex D. Th. desumptam in q. disputatis, q. de procephone divinatur personarum art. 5. in 6. argumento, dicentium, quod formalis constitutio non distinguere aliquid à quoque diffimili, sed ab his, cum quibus maxime convenient, & à quibus non distinguuntur aliqui alio; quām ex formalis constitutivis v.g. homo per rationale distinguuntur tantu m ab aliis animalium speciebus, non vero à lapide, quia haber alius proprium à lapide distinctivum; ita in proprio agere, filium à Patre distinguunt filiatione, quia in omnibus aliis maxime convenient Patre, nec ullo alio, quam ill o non formalis constitutio à Patre distinguunt potest; sed à Spiritu Sancto non distinguunt filiatione, quia ab eo magis diffimili est, nēp etiam in spiratione activa, & idem per hanc filium distinguuntur. S. ideoque ea circumscripta, ab illo distinctum non fore; Hanc, inquam, solutionem prætereo, quia optimè confutatur à Scoto, nam si ab homine omne aliud praescindas rationali, homo adhuc per rationale distinguenter à lapide, quia lapis non est rationalis; ergo falsum est, hominem sola animalitate distinguunt à lapide, etiame quod est similibus. Tum quia per hanc rationem Scotus non negat, filium ullo modo per spirationem activam à Sp. S. distinguunt, sed non distinguunt, tanquam primò, & per se formalis distinctivo in esse personali, alioquin concedit per eam quoque distinguunt, veluti secundario, & accidentaliter, eo enim modo aliqua sunt principia distinguendi rem, quo sunt principia essendi, nam que sunt principia constitutiva essentiales sunt etiam principia distinguendi essentiales, que vero sunt principia constitutiva in esse accidentali, sunt etiam principia distinguendi accidentaliter; in propenso spiratio activa & adventitia in Filio, & quasi accidentalis, ideo est principium distinguendi accidentaliter, quo principio remoto non amplius distinguenter hoc modo Filius accidentaliter à Sp. S. sed adhuc per filiationem distinguenter personaliter, qui filio est principium constitutuum illum in esse personali.

Primum igitur respondent aliqui negando majorem, nempe illud principium metaphysicum esse universaliter verum, idem 134 principium est confutatum. *Ostenditur*, dicentes quibusdam, illud esse verum duxantes in absurdum non in relativis, quoniam relatio, cuius totum esse fit ad aliud, non potest distinguere, nisi a suo correlative, sive ab opposito, ad quod refutetur sive a termino, cuius relativa opponitur, ita Caiet. p. q. 36. art. 2. §. ad evidenter; Ferrar. 4. contra gentes cap. 24. Barnes dub. 3. ad 1. Torres part. 2. commentarii ad 3. & alii quamplures Thomistae lib. Vafquez autem distep. 143. num. 36. & alii dicunt, axioma illud verificari tantum in constitutis realiter, non de constitutis secundum rationem, cuiusmodi est constitutio divinatum personarum per relationes identificatas omnino in re cum essentia, & personis; quare iniquilat. Filium in se constitui per filiationem, sed a Sp. S. distinguit per spirationem activam. Utramque solutionem pluribus refellunt. *Sed* lib. 7. de Trin. cap. 4. Faustus dub. 3. cit. & alii Recen-

Quæst. IV. An adæquata ratio distinctionis Sp. S. &c. Art. I.

tere ad constitutionem filii in suo esse personali; quod tamen non omnes eodem modo declarant. Aliqui dicunt, etiam spirationem activam esse constitutivam filii falem partialiter, adeo integrum, & adequatum filii constituti viti in talis efflatione, & activa spiratio coalescat; Hoc tamen turpis. Scot. ipse refellit loc. cit. quod spiratio activa communis est Patre, & Filio; ac proinde filium in eis personali, quod est incommunicabile, constitutire nequit; Nec valet dicere, spirationem activam, ut excludentem paternitatem, esse proprietatem filii, ut excludentem filiationem, esse proprietatem Patris. Non valeat quia ex Conec. Lugd. cit. nam. 231. Pater, & Filius unica spiratio spirant, non dubius, ergo spiratio, qualsit est de facto, nequam excludit, sed utrique identificatur, scilicet paternitatis & filiationis, & aliquo eodem modo de eadem communione distingueretur possemus; & quia in filio conjugitus cum filiatione, cui non coniungitur, ut in Patre, dicere possemus, quod, ut excludit paternitatem, est propria Patris, & non excludit filiationem; est propria Patris, quod absurdissimum est. Alii dicunt, Filium a Sp. S. distinguunt filiatione non simplicerit, sed ut coniuncta spiratio activa qualsit modò est, sicut gradus essentiales distinguuntur realiter non ex se, sed ex coniunctione cum conditionibus individualibus, ut confar de dubius ha-

Responsiones Ferchi refelluntur.

Tentavit quoque Ferchius qu. 6. cit. cap. 9. hoc Scotti fundamen-
tum daretur, non quidem novas proponendo solu-
tiones, sed ex fundamentis Adversariorum cum relatis eas am-
pliando, & sub alia forma, quantum potuit proponendo; respo-
nsus igitur primi ibi n. 89. illi arguendo, ut a Scotto confi-
tetur debere adiungi aliam minorem, feliciter istam; sed stante hy-
pothesi, quod Spiritus non procedit a Filio, Spiritus est alia
persona a Filio; ergo Filius filiatione est distinctus personaliter
a spiritu Sancto; & sine ista propositione non concluditur
distinctio filii a Sp. In hypothesi; ut ponendo istam proposi-
tionem statim petitur principium; etenim in controversia est;
an fiant hypothesi Spiritus est alia persona a Filio; aut eadem
cum Filio; accipite in premissis id, quod est in controversia, &
concludenter in conclusione, est petere principium, nemo
enim est, tam ineptus, qui si supponat, spiritum esse aliam per-
sonam, tenetesse eandem cum Filio, id negatur minor hec-
si adiungatur; si non adiungatur, negatur consequentia, concep-
to toto argumento Adversarii utque illi adlati patrematio au-
tem superiori dicta est, quia variarunt rationes formales Filia-
tionis; & spirationis passiva ex hypothesi, & per consequens
duae origines, que erant incompatibilis, sunt compati-
biles in eadem persona; sublata est etiam ratio oppositionis
mutua inter Filium, & Sp. S. que erat ratio distinctionis realis
inter personas divinas,

Hac solutio, quantum ad tem in se coincidit cum responsione Suatze proxime adduta, qui videtur primus adveniente hunc respondendi modum ad declinanda Scotia argumenta, quod data hypothet non esset idem numero Sp. S. modo est sed alius, qui tunc a Filio non procedere, atque ideo non esset ab eo distinctus, ut dixi n. 88. & nihil omnino mirum est, neque aliis R. Recentiores, cōmunitate hinc dicenti de modum sequentes, potuisse in argumento Scoti adeo patenter principiū petitione comprehendere, ut fecerit Fercius; iust ergo fuit ille omnium oculatior, aut plane nulla in argumento fū principiū petitione, quod magis veritatis est; quod evidet fuit, si distinguitur, ut pat est, quid in hac controversia supponatur, & quid queratur; & quidem hic duo supponuntur, unum est quod Pater producit Filium, & Sp. S. illum quidem per generationem, hunc vero per spirationem, uti de facto est, alterum vero supponitur ex hypothet impossibili, quod Sp. S. non procedat a Filio, sed a sōlo Patre, quibus suppositis, deinde queritur, an stante hac hypothet spiritus distinguatur personaliter a Filio, vel potius sequeatur indistinctio per locum intrinsecum, & consequentiam formalem, nam quid hoc sequatur, saltem per locum extrinsecum nos quoque latemur, & in hoc punctu controversie non constitit, Scotus dicit, id non secundum per locum intrinsecum, sed in hoc sensu adhuc futuram esse distinctum personaliter, & etiatio est, quia quocumque aliquid formaliter constituitur in esse, eodem distinguatur, sed Filius constitutur in esse personali per Filiationem, & generationem pativam, que adhuc perferaret, ergo per eas sufficiens adhuc distinguatur a Sp. S. qui supponuntur procedere.

Tertio respondet Suarez lib. 10. de Trin cap. 2. & cum eo Fasol. cit. concedendo, quod in omni etiam sit constitutivum formale, & proportionate distinctivum ab omni alio, quod non est ipsum sed alius, nec Sp. s. spitatione passiva, nec Filium filiatione quomodolibet speciosus constitui, sed illum spitatione passiva, ut est a Patre, & Filio, istum filiatione, ut habeat principium spitationis annexum, seu ut est per se conditio reponit procedere a filio Patre per spitationem, & non per generationem, quia nulla debet subfiniri vel, si aliam subfinire placeat pro majori argumenti declaratione erit ita, sed stante hypothese quod Sp. s. non procedat a Filio, sed a filio Patre, adhuc ipse esset aliquis persona subsistens in divinis, & per spitationem producatur, & constituta, non vero per generationem, ergo Filius esset adhuc personaliter ab eo distinctus Deinde qui inquit non subfillata illa minori, quia petit

principium, negandum esse consequiam Scoti rationis, que erat, igitur per impossibile, circumscriptio quocumque alio, & maximè posterior filiatione remanebit filius filiatione distinctionis quamcumque persona; probatur hoc consequiam ex ipso Scoti argumento, quia Filius de facto non distinguitur personaliter a spiritu Sancto per spirationem activam, sed per filiationem, quae per hanc constituitur in esse personali, non per illam, que posterior est filiatione, & communis etiam Patri, ergo si per impossibile Sp. S. a solo Pater spiraretur, & non à Filio, adhuc Filius per filiationem à Sp. S. personaliter distinguetur; tamen tunc Spiritus Sanctus est alia persona per voluntatem, & spirationem producta, nec esset eadem cum Filio, quia ex vi sua productionis non constituitur in esse per filiationem, sed per passum spirationem. Denique, cum adducit rationem negationis illius consequiam, quia variantur rationes formales filiationis, & spirationis passiva data hypothese, & per consequens illae duas origines, quae erant incompatibilis sunt compositibiles in eadem persona; jam art. præced. mōstratum est id tantum sequi ex hypothesi per locum extrinsecum; disputatio vero præfens est de quoq; sequitur per locum intrinsecum; & rursus cum aut sublatum est ex hypothesi rationem oppositionis mutua inter Filium, & Sp. S., quæ præcisa ratio distinctionis, planè verum est, hanc auferri etiam per locum intrinsecum, & ex primo intellectu questionis, falsissimum tamē est hanc esse præciam rationem distinctionis realis inter personas, ut constat ex dicit. n. 22. Quoniam vero ex dicit. n. 22, in hac questione hypothetica concinet virtute categories que. Sp. S. an adæquata ratio distinctionis personalis inter Filium, & spiritum sanctum sit processio, ita ut sine illa subsistere non possit. Secunda ratio ipsum subire calumniam, potest hoc modo inveniri de facto, & nulla facta hypothese, quocumque aliquid formaliter constituitur, eodem distinguuntur; sed Filius constituitur in esse personali per filiationem, & non per acti-
vationem spirationis; ergo, & ea formaliter distinguuntur ab omni-
bus Thomistis, Scotis, & Nominalibus, qui coniectare posse; Deinde non solum Scotum, non latuit illa acceptio loci intrinseci, & extrinseci a summulitate assignata, sed neque etiam Scotis, ut videtur apud Lichetum in hunc Doctoris textu ubi inservit quod Scotus accipit ibi locum extrinsecum solum pro eo, quod non est de essentia, & quod consequiam accidentalem, & per locum extrinsecum; & quod magis est, ne dum Scotis, & nos tristis Sectatores, sed etiam Adversarii omnes hanc explicacionem amplectuntur, diu declarant, an illa quæstio sit rationabilis, & possit admetti; & sicut nullus eorum haec petitionem principii in Scotie, ratione notarunt ea neque abusus terminatus in ista explicacione, uno excepto Ferchii, cui solum major fides sit adhibenda, quia in omnibus Thomistis, Scotis, & Nominalibus, quius coniectare posse; ex quo patet falsissimum esse debere subi-
seri illam minorem, sed stante hypothesi Spiritus est et alia per-
sona, ita potius hoc propposito deducatur tanquam consequiam, ex toto sylligismo secura ex eo, quod de facto contingit, si enim modo Filius per filiationem personaliter à Sp. S. distinguuntur, & non per actum spirationem; ergo præcisæ spiratione adhuc distinguitur, atque ita data hypothesi Spiritus Sanctus est alia persona à Filio; Et ex hoc postea ratione explicandi rationem Sp. S., quia adhuc magis propriæ illius rationis (nam juxta primam explicacionem vis hujus argumenti) dependet ex secundo medio de distinctione emanationis, quod postea Doctor adducit, ut medium distinctionis ab ito de constitutivis) adhuc magis liquet, quā in immēritō, & fine ullo fundamento Adversarius subannet, & calumniet hanc Scotianitatem ab omnibus contrariis, ut validissimam semper habitan, tanquam manifeste principiū pectoriorum.

Secundum etiam aliter respondet ad hominem, & quidem quoniam diximus, ex hypothesi non variari rationem formale filiationis, aut filii per locum intrinsecum, sed extrinsecum, quia spiratio activa est extra rationem filii, tanquam ad ventitia, & est posterior ratione filii, ergo per circumscriptionem illius non variatur ratio formalis filii per locum intrinsecum, sed tantum per locum extrinsecum ex remotione passionis, removendo quasi subiectum, ut ait Doctor in hac quæst. sub A. primō in hanc doctrinam invenitur, quod Scotus, & Scotisti abutuntur terminis, ex quod non explicit per locum intrinsecum, & extrinsecum, sicut traditū fuit Thesmio inter Gregos, & Boetio inter Latinos, juxta quām explicacionem per locum intrinsecum à causa ad effectum, & à definitione, & à toto universali probate contendit, quod in Filio est virtus spirativa per spirandum cum primitate ad spirandum; quia filius interne confat ex Deitate, ut eniat quidditatia, & filiatione, ut eniat hypothesis, sed ad quidditatem Deitatis, requirit in habente ipsam, voluntatem, & Philosopheri sp̄p̄us accipere locum intrinsecum autonomistic pro solo loco, quām Dialectici dicunt, a substantia, & locum a concomitantibus licet a Dialecticis sub eo primitate, quāre & in Filio; hoc argumentum est, inquit, per locum à causa ad effectum, à quidditate ad proprietatem; ergo per locum intrinsecum in filio est virtus spirativa cum primitate ad spirandum. Deinde pro Scotis terminis abundantibus adducit ex Rada citat, aliam explicacionem loci intrinseci, & extrinseci, juxta quam supponit, quod consequiam à positione subiecti ad positionem propriæ passionis apud Scoti-

hoc sufficiat quantum ad abusum terminorum, ac ignorantiam eorum in meritō, & sine ullo fundamento Scoti, & Scotistis ad scriptam.

243 An vero etiam juxta modum accipiendi locum intrinsecum in ea latitudine significacione, quam Simmulatio usurparunt, reprobaverit Ferchii, vim spirativam esse in Filio per locum intrinsecum cum primitate ad spirandum argumento adducto, atque ideo, quod si in Filio non esset cum tali prioritate, varietur intrinseci quidditas Deitatis, & Filii; optimè expendit Gavatius loci, ubi argumentum illud optime ita retorquet, ad quidditatem animalitatis sequitur in habente ipsam rationalitas, vel irrationalitas; in homine est animalitas cum rationalitate; ergo si auferatur rationalitas, variatur ratio animalitatis, quae consequentia est nulla; ita argues Ferchii; ad quidam Dei sequitur in habente voluntas cum prioritate, vel potenterit ad actum, ergo si non est in Filio cum tali prioritate, variatur ratio Deitatis, non valet; sed argumentum autem in se dico, quod licet de facto voluntas secunda cum ea prioritate reperitur in Patre, & Filio, hoc tamen non est de ratione filii, sed evenit ex ordine secundum intellectus, & voluntatis; unde si per impossibile Pater similis, & semel generat Filium & Sp. S. voluntas reperitur in Filio, & non cum tali prioritate, adhuc efficit Filius filiatione ejusdem rationis, & idem dicendum de Sp. S. si à solo Pater procederet, atque idem illud argumentum non tenet per locum intrinsecum, nec à causa ad effectum, & quid ad quidditatem ad proprietatem. Deminù pura calumnia est Scoti, & Scotistis imposta, quod consequentia a positione subiecti ad positionem propriæ passionis removetur ex remotione passionis vel quāsi passionis, quemadmodum illud argumentum non tenet per locum intrinsecum, nec à causa ad effectum, & quid ad quidditatem ad proprietatem. Deminù pura calumnia est Scoti, & Scotistis imposta, quod consequentia a positione subiecti ad positionem propriæ passionis est apud eos consequiam accidentalis, & per locum extrinsecum, qui in scotus dixit ex remotione passionis vel quāsi passionis removeri quoque subiectum per locum extrinsecum, & consequiam accidentalis, & in quantum est contra dixit, ex positione subiecti ponit passionem per locum extrinsecum, imò Lichetus declarat, per Scotum hinc tunc aliquid concludi per locum extrinsecum, quando illud non concluditur per aliquid essentiali ejus, de quo conclusio nec removetur per remotionem aliquis essentialis; & plane quis adeo mente captus est, qui dicere, consequiam a subiecto, vel ejus definitione ad passionem oīe accidentalem, & per locum extrinsecum, cum hæc sic demonstratio propter quid, & potissimum, non itaque Ferchii locus remanet ad negandum ex doctrina Scotistarum majorum Scoticæ rationis, & totum argumentum in ea fundatum, quicquid sit de modo loquendi Rada loc. cit.

244 Tertio respondet Ferchii ad idem argumentum principale nu. 92. (licet apud ipsum hec sit secunda responsio), quia responsio præcedens data ad hominem non facit numerum), aliud est constitueret in esse per personam in esse rei distinctione, realiter à re, dico, quod filio etiam stante hypothesis constitueret Filium in esse personaliter, in esse incommunicabiliter. Filiatio tamen non constituit in esse rei realiter distinctione, nisi proper originem oppositam filii adiungat, quia data hypothesis non maneret respectu Sp. S. in Filio, & idem Filii, & Spiritus ad Patrem, & Spiritus Sanctus ad Patrem, & Filium; atque distinguunt per personas adiuvicem divinis per collectionem proprietatum, sicut per collectionem proprietatum distinguuntur per sona in creatura; sic etiam S. Basil. Epist. 43, per cōscium proprietatum distinguunt hypostases divinas, quibus Adversarii vellent, quod per unam tantum distinguerebat ab utroque, & non per collectionem ambarum proprietatum. Attamen quicquid in hac responsione dicitur, grati, & voluntati dicitur, cum enim persona dicitur quasi per se unica, nec una propriezate personali in esse persona constituitur, ita per illam ab omni alia personaliter seceratur, & hoc directe probat argumentum Scoti, quod ne dum verum est de personis divinis, sed etiam creatis, quas falsè dicit respondens, distinguiri per proprietatum collectionem, si intelligit de distinctione per se, & primaria, qualem inquirimus; nam si intelligat de secundaria, & a posteriori, verum utique est, per proprietatum collectionem in manifestacionib; a posteriori distinctionem, personaliter p̄mitram in creatura, quod proportione servata potest etiam asserti de divinis personis, ut Scotus docet 2. d. 3. quæst. 5, sed hoc ad rem non habet, non facit; Neque hoc ullo modo deduci potest ex Ansel. cap. illo 17, utique enim sex ibi differentias affigunt prefato modo, sed veluti secundaria ex primis nascent, quia per nomina Patris, & Filii, & Sp. S. significantur, verba ejus sunt, porro sex sunt differentiae Patris, Filii, & Spiritus Sancti ex his nascentibus nominibus, quod amplius declaratis, inquit, harum differentiarum singulis quisque habet unam propriam, quia differt ab aliis duobus, das ita communis, & proprias, ut qua communis, uni est differt ab aliis; si ergo unusquisque habet unam differentiam propriam, quia differt ab aliis, hoc in Filio certe esse non potest activa spiratio, sicut neque in Patre, quia utique communis est, sed in Patre est Paternitas, & in Filio Filatio. Nec tandem id esse potest de intentione Basili loc. cit. cum ibi aperte doceat, Filium nullam notionem communem habere cum Patre, quia et eius proprias, per quam 3 carceris personaliter distinguuntur, quod illi verbis significavit loquens de Filio Dei, nullam prorsus notiōnem communicationem secundum proprietatem suam, tam cum Patre, quam cum Sp. S. habet, ut ponderebat Fasolus qu. 32. art. 3. nu. 11.

Secunda ratio, adducit à Doctori, quia in confirmationem praecedens hoc modo, per formale constitutivis distinguuntur, obnam aliis, etiam si per impossibile quodcumque aliud illud ab illo circumscribat, quia per illud distinguuntur primi deit, adquæate ab omni non tali, sed quodcumque non habens illam formam, est non tale; sicut distinguuntur per illam ab omni alio non habente illam. Respondet primo Ferchii n. 95, ostendit adiungere propositionem, applicando ad certū propositum, & et lita; sed hypothesis Spiritus Sanctus non habet filiationem, qua constituitur filius in esse personali; ergo itante hypo-